

Το μάθημα των Θρησκευτικών στο επίκεντρο- Νέα επιστολή της Π.Ε.Θ.

/ [Επικαιρότητα](#)

Επιστολή με θέμα: «Ακύρωση πράξεων του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων από το Συμβούλιο της Επικρατείας (ΣτΕ), οι οποίες εισήγαγαν στα σχολεία μάθημα Θρησκευτικών πολυθρησκευτικό, αντί του αμιγώς Ορθοδόξου Χριστιανικού και υποχρεώσεις του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων» απέστειλε σήμερα η Πανελλήνια Ένωση Θεολόγων στην Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων κ. Κεραμέως.

Αξιοσημείωτο είναι ότι δεν είναι η πρώτη φορά που αντιδρά η Π.Ε.Θ. για το εν λόγω ζήτημα, ενώ επισυνάπτεται και μία μελέτη του Δρ. Νομικής και Συνταγματολόγου κ. Γεωργίου Κρίππα όσον αφορά στο δικαίωμα της Εκκλησίας να καθορίζει η ίδια την ύλη του Μαθήματος των Θρησκευτικών.

Αναλυτικότερα αναφέρεται:

Προς:

Την Κα Νίκη Κεραμέως

Υπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων

Κοιν.: Κα Σοφία Ζαχαράκη

Υφυπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων

Αρμόδια για την Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Θέμα: «Ακύρωση πράξεων του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων από το Συμβούλιο της Επικρατείας (ΣτΕ), οι οποίες εισήγαγαν στα σχολεία μάθημα Θρησκευτικών πολυθρησκευτικό, αντί του αμιγώς Ορθοδόξου Χριστιανικού και υποχρεώσεις του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων».

Ερίτιμος Κα Υπουργέ,

Ερίτιμος Κα Υφυπουργέ,

Επί του ως άνω θέματος λαμβάνουμε την τιμή να σας αναφέρουμε τα κάτωθι, σύμφωνα με υπεύθυνη ενημέρωση που είχαμε από έγκριτους νομικούς και συνταγματολόγους, δεδομένου ότι το θέμα της νομιμότητας του μαθήματος των Θρησκευτικών (ΜτΘ) έχει βαρέως τρωθεί και είναι αναγκαία η αποκατάστασή του. Γενικότερα επισημαίνουμε ότι:

1) Το άρθρ. 95, παρ. 5 του Συντάγματος αναφέρει, ότι **«η Διοίκηση έχει υποχρέωση να συμμορφώνεται προς τις δικαστικές αποφάσεις. Η παράβαση της υποχρέωσης αυτής γεννά ευθύνη για κάθε αρμόδιο όργανο, όπως νόμος ορίζει»**. Ως γνωστό, το άρθρο (50) του Π.Δ. 18/1989, που αφορά στο Συμβούλιο Επικρατείας (ΣτΕ), έχει ως εξής: **«Άρθρο 50: Συνέπειες απόφασης:**

α) Η απόφαση που δέχεται την αίτηση ακυρώσεως απαγγέλει την ακύρωση προσβαλλομένης πράξης και συνεπάγεται νόμιμη κατάργησή της έναντι όλων, είτε πρόκειται για κανονιστική είτε πρόκειται για ατομική πράξη.....

δ) Οι διοικητικές αρχές, σε εκτέλεσή της υποχρέωσής τους, κατά το άρθρ. 95, παρ. 5 του Συντάγματος πρέπει να συμμορφώνονται, ανάλογα με κάθε

περίπτωση, με θετική ενέργεια προς το περιεχόμενο της απόφασης του Συμβουλίου ή να απέχουν από κάθε ενέργεια, που είναι αντίθεση προς όσα κρίθηκαν από αυτό. Ο παραβάτης, εκτός από τη δίωξη, κατά το άρθρ. 259 του Ποινικού Κώδικα, υπέχει και προσωπική ευθύνη για αποζημίωση.

ε) Οι αποφάσεις της Ολομελείας, ακυρωτικές και απορριπτικές, και των Τμημάτων, αποτελούν μεταξύ των διαδίκων δεδικασμένο, που ισχύει σε κάθε υπόθεση ή διαφορά ενώπιον δικαστικής ή άλλης αρχής, κατά την οποία προέχει το διοικητικής φύσεως ζήτημα που κρίθηκε από το Συμβούλιο».

Το παρόν θέμα έχει λυθεί και με την απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ) 7/2010 (Νομικό Βήμα 2010, σελ. 513). Της αποφάσεως αυτής παραθέτουμε χαρακτηριστικό απόσπασμα που έχει ως εξής: **«Η Διοίκηση, μετά την έκδοση της ανωτέρω δικαστικής αποφάσεως, είχε υποχρέωση, συμμορφωμένη με το περιεχόμενο αυτής, όχι μόνο να θεωρήσει ως ανύπαρκτες τις ακυρωθείσες με την απόφαση αυτή διοικητικές πράξεις, αλλά και με θετικές ενέργειες να χωρήσει στην αναμόρφωση της δημιουργηθείσας, βάσει των εν λόγω πράξεων καταστάσεως, ώστε να επανέλθουν τα πράγματα στην θέση που θα βρίσκονταν, αν οι πράξεις αυτές δεν είχαν εκδοθεί».**

Ακριβώς τα ίδια δέχεται και η απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ) 276/2016 (Νομικό Βήμα 64, σελ. 676). Υπάρχουν και πολλές άλλες δικαστικές αποφάσεις οι οποίες δέχονται τα ίδια. Τα ίδια δέχεται και η θεωρία: (Αντί άλλων παραπέμπουμε στη μελέτη του Ηλία Κουβαρά, Διοικητικού Δικαστού και Δρ. Νομικής, *«ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΚΑΤΑΧΡΗΣΤΙΚΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ ΑΠΟ ΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΠΡΑΞΗΣ ΟΜΟΙΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΛΛΟΜΕΝΗ Ή ΑΚΥΡΩΘΕΙΣΑ»*, Περιοδικό Επιθεώρισις Δημοσίου και Διοικητικού Δικαίου, έτος 2015, σελ. 958 κ.επ.). Η προμνημονευθείσα επομένως διάταξη του άρθρ. 95, παρ. 5 του Συντάγματος, όπως επισημάναμε, **γεννά ευθύνη για κάθε αρμόδιο όργανο.**

2) Ενόψει της ως άνω Συνταγματικής Διατάξεως (η οποία θεμελιώνει ευθύνη για κάθε αρμόδιο όργανο) και ενόψει της προαναφερθείσας διατάξεως του άρθρ. 50, παρ. 4 του Π.Δ. 18/1989, επισημαίνουμε, ότι το άρθρ. 107 του Υπαλληλικού Κώδικος, παρ. 1,εδ. α', θεσπίζει και πειθαρχική ευθύνη για κάθε όργανο του Κράτους για οποιαδήποτε παράβαση του Συντάγματος ή του Νόμου. Υπόψη ότι εις την ως άνω διάταξη του Υπαλληλικού Κώδικα τα πειθαρχικά παραπτώματα δεν αναφέρονται περιοριστικώς, αλλά **ενδεικτικώς** (όπως προκύπτει από τη φράση του «πειθαρχικά παραπτώματα αποτελούν **ιδίως**»). Επισημαίνουμε επίσης ότι το εδάφιο κα' τιμωρεί την παράλειψη δίωξης και τιμωρίας πειθαρχικού

παραπτώματος.

3) Το άρθρ. 25 του Υπαλληλικού Κώδικα αναφέρει ότι, εάν στον Δημόσιο Υπάλληλο δοθεί εντολή προδήλως παράνομη ή προδήλως αντισυνταγματική, οφείλει να μην την εκτελέσει, αναφέρον σχετικώς στην υπηρεσία του. Εάν δε η υπηρεσία του επανέλθει και του ζητήσει να την εφαρμόσει, διότι συντρέχουν εξαιρετικοί λόγοι γενικότερου συμφέροντος, υποχρεούται να την εφαρμόσει, **μόνον, όταν είναι προδήλως παράνομη και όχι, όταν είναι προδήλως αντισυνταγματική**. Ως γνωρίζετε δε, το Συμβούλιο της Επικρατείας (ΣτΕ) ακύρωσε τις επίμαχες αποφάσεις του Υπουργείου σας, όχι μόνο ως παράνομες αλλά και ως αντισυνταγματικές.

Επομένως, με βάση τις ως άνω διατάξεις, το Υπουργείο δεν μπορεί να εγκρίνει και να χορηγεί στις σχολικές υπηρεσίες και στους εκπαιδευτικούς και μαθητές ύλη μαθήματος πολυθρησκευτικού, αλλά μόνον Ορθοδόξου Χριστιανικού.

4) Επειδή το Συμβούλιο της Επικρατείας (ΣτΕ) κρίνει ότι η πολυθρησκευτική ύλη του μαθήματος, ως ακριβώς διδάσκεται στα ελληνικά σχολεία από το 2016, με βάση τα νέα Προγράμματα Σπουδών, που τετράκις ακυρώθηκαν από το ΣτΕ (2018 και 2019) αποτελεί πλέον και αξιόποινη πράξη που, κατά την 660/2018 απόφαση του ΣτΕ, συνιστά το έγκλημα του προσηλυτισμού. Προς τούτο οι ειδικοί επισημαίνουν ότι το έγκλημα αυτό είναι τετελεσμένο, εν αποείρα, διότι ο νόμος τιμωρεί όχι μόνον όποιον μετέβαλε τις θρησκευτικές πεποιθήσεις τρίτου αλλά και όποιον αποπειράται να τις μεταβάλει. Ο νόμος περί προσηλυτισμού, επίσης, αναφέρεται στους τρόπους διαπράξεώς του ενδεικτικώς και όχι περιοριστικώς, καθόσον χρησιμοποιεί προς τούτο το επίρρημα «ιδίως». Επομένως, υπάρχει κίνδυνος, ο εκπαιδευτικός που θα διδάσκει μάθημα πολυθρησκευτικό, εάν διωχθεί ποινικώς από κάποιους γονείς, ως υπαίτιος διαπράξεως του αναλόγου εγκλήματος. Και τούτο, διότι το άρθρ. 21 του Ποινικού Κώδικα αναφέρει ότι ο Δημόσιος Υπάλληλος διώκεται ποινικώς, έστω και αν εκτελεί εντολή ανωτέρου του, απαλλάσσεται δε μόνον, εάν ο νόμος δεν του επιτρέπει να εξετάσει την νομιμότητά της. Στην προκειμένη δε περίπτωση τέτοια επιφύλαξη νόμου για τον δημόσιο υπάλληλο δεν υπάρχει. Επιπλέον, ο δημόσιος υπάλληλος, με βάση το άρθρ. 38, παρ. 2 & 3, του νέου Κώδικα Ποινικής Δικονομίας **υποχρεούται την εν προκειμένω διάπραξη του εγκλήματος του προσηλυτισμού να την αναφέρει στον Εισαγγελέα**. Παράλληλα, πρέπει να ληφθεί υπόψη και το άρθρ. 46 του Ποινικού Κώδικα, βάσει του οποίου τιμωρείται ποινικώς και όποιος θα δώσει εντολή στον υπάλληλο να διαπράξει το έγκλημα του προσηλυτισμού υπό οιαδήποτε μορφή, το οποίο, μάλιστα, βάσει του νόμου, εάν διαπράττεται εντός σχολείων θεωρείται ιδιαιτέρως επιβαρυντική περίπτωση. Ως επισημαίνουμε, η παρ.

4 του άρθρ. 50 του Π.Δ. 18/1989 τιμωρεί τον παραβάτη και κατά το άρθρ. 259 του Ποινικού Κώδικος (παράβαση καθήκοντος). Τα ίδια ορίζει και το άρθρ. 107, παρ. 1, εδαφ. β' του Υπαλληλικού Κώδικος.

5) Υπόψη ότι υπάρχει *ad hoc* απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, η οποία καταδικάζει τη Νορβηγία, διότι εισήγαγε στα σχολεία μάθημα θρησκευτικών πολυθρησκευτικό και όχι αμιγώς Χριστιανικό, επιδικάζει δε στους προσφεύγοντες μεγάλο ποσό αποζημιώσεως. Πρόκειται περί της αποφάσεως του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της 29^{ης} Ιουνίου 2007, προσφυγή 15472/02 (υπόθεση Folgero κ.ά.) κατά Νορβηγίας(Η απόφαση αυτή δημοσιεύεται σε ελληνική μετάφραση, στο περιοδικό *ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ* 2009, σελ. 257 κ.επ.) Επομένως, το παρόν θέμα έχει επιλυθεί και από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και δια περισσοτέρους λόγους. Υπόψη ότι το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο υποχρεώνει την Νορβηγική Κυβέρνηση, να καταβάλλει στους προσφεύγοντας, ως έξοδα δίκης, το ποσό των 70.000€. Επίσης, η εν λόγω απόφαση καταλήγει στο ως άνω διατακτικό, λόγω παραβάσεως του άρθρ. 2, του Πρωτοκόλλου Νο 1 της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

6) Όπως αντιλαμβάνεστε Κα. Υπουργέ και Κα. Υφυπουργέ, το θέμα είναι πολύ σπουδαίο, διότι αφορά στον ευαίσθητο χώρο της θρησκευτικής συνειδήσεως και στην ευθύνη που έχει το Υπουργείο σας για την κατά το Σύνταγμα και τους νόμους ανάπτυξή της. Προς τούτο, είμαστε βέβαιοι ότι θα το εξετάσετε με την ανάλογη ευθύνη και ευαισθησία που σας διακρίνει, προκειμένου να εφαρμοστούν με συνέπεια από όλους και από τους εκπαιδευτικούς οι αποφάσεις του ΣτΕ και να αποσυρθεί από τα σχολεία η πολυθρησκευτική ύλη που έχει χορηγηθεί για τη διδασκαλία του μαθήματος των Θρησκευτικών και να εισαχθεί η αμιγώς ορθόδοξη χριστιανική, καθόσον τούτο δεν προκύπτει μόνο από το άρθρ. 16, παρ. 2 του Συντάγματος, αλλά προκύπτει παραλλήλως και από δύο άλλα στοιχεία του Συντάγματος, ήτοι από το άρθρ. 3 και από το Προοίμιο του Συντάγματος. Υπόψη δε ότι το άρθρ. 110 του Συντάγματος επιτρέπει την Αναθεώρηση του άρθρ. 3, δεν επιτρέπει όμως σε καμία περίπτωση την Αναθεώρηση του προοιμίου.

7) Υπόψη ότι η υποχρέωση του Υπουργείου σας να συντάξει νέα βιβλία για την διδασκαλία του μαθήματος των Θρησκευτικών (ΜτΘ) δεν πρέπει να ανατεθεί σε καμία περίπτωση σε πρόσωπα που συνέταξαν την ακυρωθείσα από το Συμβούλιο Επικρατείας (ΣτΕ) ύλη, οι οποίοι ακόμα και αν τους ανατεθεί τέτοια εργασία οφείλουν να ζητήσουν την εξαίρεσή τους, ως ακριβώς επιβάλλει το άρθρ. 254 του Ποινικού Κώδικος, εφόσον κριθεί ότι συντρέχουν και οι προϋποθέσεις της διατάξεως αυτής. Πέραν τούτων όμως υπάρχει και το ηθικό μέρος, εφόσον

θεωρηθεί ότι τα πρόσωπα αυτά εξέθεσαν το Υπουργείο, διότι συνέταξαν ύλη που ακυρώθηκε, τετράκις, ως αντισυνταγματική,

8) Με βάση τα παραπάνω και έχοντας απόλυτη εμπιστοσύνη στο πρόσωπό σας, περί σεβασμού και απολύτου νομιμότητας της παρούσης υπόθεσης, παρακαλούμε για την άμεση και πιστή εφαρμογή των πρόσφατων Αποφάσεων του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣΤΕ), το συντομότερον, δηλώνουμε δε ότι είμεθα πρόθυμοι να συνδράμουμε το έργο σας με τις δυνάμεις μας και τις γνώσεις μας επί πεδίου αυστηρώς επιστημονικού και όχι ιδεολογικοπολιτικού, δεδομένου ότι, ως γνωρίζετε, υπάρχει στην Ελλάδα τάση αντιμετώπισης της θρησκείας και του μαθήματος των Θρησκευτικών από απόψεως ιδεολογικοπολιτικής.

9) Πρέπει, τέλος, να σας επισημάνουμε ότι, σύμφωνα με πληροφόρηση που έχουμε από σχολεία της χώρας, κάποιοι μαθητές/τριες ζήτησαν και πήραν την απαλλαγή τους, από το μάθημα των θρησκευτικών, χωρίς να αναφέρουν ότι δεν είναι Χριστιανοί Ορθόδοξοι, πράγμα το οποίο είναι βαρέως αμφισβητούμενο για πολλούς λόγους. Π.χ. διότι αυτοί/έςοι μαθητές/τριες φέρουν ονόματα χριστιανικά και τεκμαίρεται ότι είναι βαπτισμένοι χριστιανοί ορθόδοξοι. Άλλωστε, στο θέμα αυτό, που είναι καίριο για την εφαρμογή του άρθρ. 16 παρ. 2 του Συντάγματος, η αρχή προστασίας προσωπικών δεδομένων δεν έχει αρμοδιότητα να επεμβαίνει, διότι, τυχόν δήλωση θρησκεύματος εις το οποίον ένας μαθητής ανήκει ή δεν ανήκει δεν γίνεται δια σκοπούς παραβιάσεως των προσωπικών δεδομένων, αλλά διότι ο μαθητής αυτός υποβάλλει ψευδή δήλωση ενώπιον δημόσιας αρχής, της οποίας το αξιόποινο δεν καλύπτεται με την επίκληση σεβασμού των προσωπικών δεδομένων, διότι αν ίσχυε το αντίθετο, θα είχαμε πλήρη ανατροπή της νομιμότητας και σε πολλούς άλλους τομείς και όχι μόνο στο μάθημα των θρησκευτικών.

10) Τελειώνοντας θα θέλαμε να διαλύσουμε ένα μύθο, ο οποίος καλλιεργείται από ορισμένες πλευρές ότι δηλαδή εις τα λοιπά κράτη της Ευρώπης το μάθημα των θρησκευτικών είναι πολυθρησκευτικό και όχι ομολογιακό. Η τελευταία αυτή άποψη είναι ανακριβής και προς απόδειξη τούτου σας υποβάλλουμε ειδική εξονυχιστική επιστημονική έρευνα με παραπομπή σε σωρεία εγκύρων πηγών, από τις οποίες αποδεικνύεται ότι εις τα λοιπά κράτη της Ευρώπης το μάθημα είναι ομολογιακό και όχι πολυθρησκευτικό.

11) Ενόψει των ανωτέρω παρακαλούμε όπως προβείτε το συντομότερο στις κατά νόμον ενέργειες του ανακύψαντος θέματος το οποίο είναι πολύ σοβαρό.

Μετά τιμής,

Για το Διοικητικό Συμβούλιο της Πανελλήνιας Ένωσης Θεολόγων

Ο Πρόεδρος

Ο Γεν. Γραμματέας

Ηρακλής Ρεράκης

Παναγιώτης Τσαγκάρης

Καθηγητής Θεολογικής Σχολής ΑΠΘ Υπ. Δρ. Θεολογίας – Εκπαιδευτικός

Δείτε [εδώ](#) την επιστολή

[ΜΕΛΕΤΗ κ. ΚΡΙΠΠΑ ΓΙΑ ΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΝΑ ΚΑΘΟΡΙΖΕΙ Η ΙΔΙΑ ΤΗΝ ΥΛΗ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ](#)